

265. levél
Niccolò Machiavelli levele Francesco Guicciardininek

Carpi, 1521. május 19.

Méltóságos Francesco Guicciardini etc. úrnak

A kirelejumát! Jobb óvatosnak lenni ezzel a Gismondóval, mert olyan fondorlatos, mint hét ördög! Azt hiszem, rájött, hogy tréfát akar űzni belőle, mert amikor az Ön futára megérkezett, csak annyit mondott: – Oh, itt valaminek lennie kell, hogy csak úgy váltják egymást a futárok. – Majd miután elolvasta levelét, hozzátette: – Azt hiszem, a kormányzó gúnyt űz belőlünk. – Erre úgy tettem, mint az albán, ki nem érti a dolgokat¹, és válaszképp csak annyit mondtam, hogy Firenzében hátra kellett hagynom némely Önt és engem illető ügyetet, ezért megkértem Méltóságodat, tájékoztasson, amikor odalenn, városunkban megtud valamit azzal kapcsolatban; és semmi más, mint ez lenne levelezésünk fő oka. Mégis már előre sajog a hátsóm, mert attól tartok, Gismondo egyszer csak seprűt ragad, hogy visszazavarjon a fogadóba. Éppen ezért arra kérem, hogy holnap tartson szünetet, nehogy a tréfánknek még rossz vége legyen, és nehogy elessek mindattól a testi jólétől, amelyben ez idáig részem volt: a dús lakomáktól, a kényelmes ágyaktól és az ehhez hasonló úri dolgoktól, amelyekkel Gismondo úr három napja kényeztet.

Ma reggel neki láttam a *megosztási* küldetésemnek², egész nap ezzel foglalkoztam, s azt hiszem, holnap be tudom fejezni a munkát.

Ami pedig a prédikátorunkat illeti, nem hinném, hogy sikerrel járok, mert még mindig bizonytalankodik. A generális atya azt állítja, hogy már elígérkezett másokhoz, úgy tűnik hát, szégyenteljes módon e tekintetben dolgavégezetlen kell visszatérnem Firenzébe. Igencsak bánt a dolog, mert fogalmam sincs, hogyan kerüljek Francesco Vettori és Filippo Strozzi³ szeme elé, akik külön is megkértek levélben, hogy tegyek meg minden tőlem telhetőt az ügy érdekében, mert a nagyböjti időszakban szeretnének valami, épülésüket szolgáló lelki táplálékban részesülni. Méltán mondják majd, hogy minden dolgot egyféleképpen teljesítetek, hisz ezen a télen is, amikor Giovan Francesco Ridolfi⁴ villájában eltöltöttem

1 Vö. Burchiello (Domenico di Giovanni, 1404-1449): Sonnet 1.73 (La violente casa).

2 Machiavelli arra kapott megbízatást, hogy érje el a ferences rend megosztását, és jöjjön létre egy önálló toszkán rendtartomány.

3 Filippo Strozzi (1489-1538), nagy befolyással rendelkező firenzei bankár.

4 Giovanfrancesco di Ridolfo (1475–1533), egy Mediciekhez hű firenzei szenátor.

velük egy szombat estét, azzal bíztak meg, hogy kerítsek nekik papot a másnapi szentmiséhez. Bizony Ön is tudja, miként estek a dolgok végül: mikor már megebédelték, akkor jött a szerencsétlen pap, így minden, amit ettek, felfordult bennük, és engem okoltak érte. Ha tehát most ezzel az új megbízatással felszítom a már kialvóban lévő tüzet, képzelheti, milyen dühös képet vágnak az urak. Ezért is számítok Önre, hogy pár sort írna nekik, és – amennyire lehet – megpróbálna felmenteni az ügyben.

Ami a facipősök⁵ *Történetét* és köztársaságát illeti, nem hinném, hogy az itt eltöltött néhány nap elfecsérelt idő lett volna: sokat megtudtam berendezkedésükről, rendjeikről, amelyekben több jót is találtam, és azt hiszem, az itt szerzett ismereteket egyszer még hasznosítani tudom, különösképpen a hasonlatok terén, mint például, ha a csendről akarnék szólni, csak ennyit kell mondanom: – Nyugodtabbak, mint a barátok evés közben –. De sok más ehhez hasonló tapasztalatot is készpénzre válthatok, melyre ez alatt a rövid idő alatt sikerült szert tennem, mit körükben töltöttem.

1521. május 19. napján

Az Ön Niccolò Machiavellije
(Hegyi Szilvia fordítása)

⁵ Értsd: a barátok.